

Verslag

Onderwerp / Overlegorgaan 98ste Amateuroverleg
Datum bespreking 25 oktober 2018
Plaats bespreking Amersfoort
Deelnemers **Agentschap Telecom:**
Frans Hofsommer (vz)
Niels Bredewout (secr)
Sietse Anema
EZK/DG DE i.o.
Peter Anker (agendapunt 3)

VERON:
Bram van den Berg
Sjoerd Ypma
Guido van den Berg
Remy F.G. Denker

VRZA:
Ron Goossen
Martin van Gils
Mischa van Santen
Gerard van Oosten

Afwezig
Afschrift aan

Agenda

1. Opening om 13:00 uur

De voorzitter opent de vergadering.

2. Vaststellen agenda

De agenda wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

3. Ontwikkelingen/toekomst frequentiebeleid (Peter Anker)

Vanuit de beleidskern van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) wordt een presentatie gegeven over het frequentiebeleid en de rol van radiozendamateurs. De presentatie wordt bij de stukken gevoegd.

De druk op het spectrum neemt van alle kanten toe. Dat geldt ook voor de amateurbanden. Dat kan betekenen dat ook zendamateurs frequentiebanden moeten inleveren. Een voorbeeld is de 9 cm band waar zendamateurs mogelijk moeten wijken voor 5G. Het ministerie zou eenzijdig kunnen beslissen om bepaalde amateurbanden aan andere gebruikers toe te wijzen. Dat heeft echter niet de voorkeur. EZK gaat liever met de radiozendamateurs in discussie om te kijken wat de maatschappelijke rol van zendamateurs is, welke wensen en behoeftes daarbij horen, waar eventueel mogelijkheden voor uitruil/verplaatsing van banden liggen, of slimmer inrichten van bestaande frequentieruimte mogelijk is en of Europese harmonisatie daarbij nodig/mogelijk is.

Reacties

De 1ste reacties van de verenigingen zijn divers. Er wordt o.a. genoemd:

- Het zendamateurisme heeft een belangrijke maatschappelijke rol. Het is waardevol voor de wetenschap en radio-technische ontwikkelingen, ook al is dat niet altijd even zichtbaar. Het experimentele karakter is er wel degelijk. Het is ook een belangrijke hobby voor veel mensen;
- Europese harmonisatie wordt door vrijwel alle deelnemers van de verenigingen als belangrijk gezien;
- Er is bij sommigen scepsis over de term 'uitruilen'. Die wordt door sommigen eerder ervaren als 'afpakken'. Men vraagt zich ook af wat uitruilen oplost. Anderen zien wel mogelijkheden, mits met harmonisatie op Europees of zelfs op ITU-niveau;
- Sommige banden lenen zich beter voor experimenten, met name op de hogere banden. Andere (lagere) banden worden juist het meest gebruikt door zendamateurs, uitruilen ligt daar niet voor de hand;
- Verandering moet een proces zijn, kan niet van de ene op de andere dag;
- Het is goed om de zendamateurs te betrekken.

Discussie

Na de 1ste reacties volgt verdere discussie over het onderwerp. EZK geeft aan dat internationale harmonisatie in theorie mooi is, maar in de praktijk kan leiden tot een band-voor-band-benadering: er wordt alleen een beslissing genomen over de band die op dat moment ter discussie staat. Met het risico dat de amateurdienst elke keer het onderspit delft t.o.v. andere (grotere) partijen, zoals de mobiele operators. Dan wordt het een soort kaasschaaf.

EZK ziet daarom juist graag een bredere discussie met de doelgroep, waarbij de amateurgemeenschap aangeeft wat haar maatschappelijke rol/meerwaarde is (hoeders van technische expertise op gebied van radio?) en welke experimenten/toepassingen zij daarvoor moet kunnen uitvoeren. Vervolgens kan dan worden gekeken welke frequentiebanden daarbij mogelijk zijn.

Vervolgproces

Zowel EZK/AT als de verenigingen krijgen huiswerk mee. EZK stelt m.b.v. AT een document op om de verenigingen te informeren over de verwachtingen en/of de plannen voor de komende jaren. De verenigingen doen een 1ste inventarisatie van wat de amateurgemeenschap nodig heeft en waarvoor. Er wordt een vervolgoverleg ingepland in Q1 van 2019.

4. Mededelingen (verenigingen en Agentschap Telecom)

1. Stand van zaken LSA

AT meldt dat de LSA-pilot in de 2,3-2,4 GHz-band is afgerond. De LSA-tool draait nog steeds. Programme Making and Special Events (PMSE) maakt daar nog steeds gebruik van. Er vindt dit jaar vervolgonderzoek plaats. Dat spitst zich toe op gedeeld gebruik rondom de 3,5 GHz. Het vervolg is afhankelijk van de politieke besluitvorming omtrent het 3,5 GHz dossier.

VERON geeft een terugkoppeling van het overleg met het LSA-projectteam. VERON geeft aan dat er een vervolgoverleg is afgesproken en vraagt AT om dit te plannen (**Actiepunt 98-01**).

2. Ontwikkelingen vergunningverlening - relaisstations en hogere vermogens

AT verleent vergunningen sinds 1 april 2017 aan de hand van de Gedragslijn vergunningen radiozendamateurs. Deze wordt doorlopend geëvalueerd. AT meldt:

- Relaisstations: Geen bijzonderheden. Vergunningverlening en frequentieplanning verlopen vrijwel probleemloos.
- Hogere vermogens: Sporadisch wordt de rekenhulp-software aangevraagd. Tot op heden is er 1 vergunning verleend.

3. Jaarlijkse vaststelling vergoedingen

AT meldt dat de vergoedingen voor 2019 eind oktober worden vastgesteld. De vergoeding voor de registratie wordt naar verwachting met €4,- verhoogd (10%). Peter Spijkerman, de Directeur-hoofdinspecteur van AT, zal deze verhoging toelichten in een gesprek met de voorzitters van VERON en VRZA.

4. Klantportaal

AT meldt de stand van zaken omtrent het nieuwe klantportaal (Mijn AT) op de AT-website. Het klantportaal is op 19 juli 2018 in gebruik genomen en vervangt het verouderde frequentiegebruikersregister. Op het moment van livegang was de applicatie niet 100% af. Er is toch besloten om live te gaan, omdat dit noodzakelijke was i.v.m. een toekomstige DigiD-assessment. Na livegang waren er

o.a. problemen met het versturen van de juiste documenten en werden er registratiebewijzen gedrukt met een verkeerde geboortedatum. Deze problemen zijn inmiddels verholpen.

Om het klantportaal te bouwen is kennis en input van de AT-medewerkers nodig. Zij hebben veel tijd gestoken in deze applicatie. Op dit moment wordt gewerkt aan de restpunten. Ook daar zijn AT-medewerkers nauw bij betrokken en ook daar gaat tijd in zitten.

De voorzitter vraagt VERON/VRZA naar ervaringen met het klantportaal. VERON meldt slechte ervaringen met het aanvragen van bijzondere roepletters en met de communicatie hierover. Kopieën van e-mails worden aan de voorzitter overhandigd. Buiten het overleg zal hier verder naar worden gekeken.

5. Bijzondere roepnamen

AT meldt dat het in de nieuwe ICT heeft laten programmeren dat bijzondere roepletters in het vervolg voor een termijn van maximaal 1 jaar kunnen worden aangevraagd (de vorige applicatie kende een softwarematige restrictie van max. 28 dagen). Dit zal ook in het roepletterbeleid worden aangepast. Het is ICT-technisch niet haalbaar gebleken om meerdere bijzondere roepnamen te kunnen 'reserveren'. Dat betekent dat een zendamateur moet wachten tot zijn bijzondere roepletters zijn verstreken, voordat hij/zij weer een bijzondere roepnaam kan aanvragen. Dit geldt zowel voor actieve roepletters als voor een reservering.

6. Amateurgebruik beneden 9 kHz

VERON en VRZA gaven in AO-97 aan dat het gebruik < 8.3kHz van groot belang is voor het kunnen uitvoeren van experimenten door de amateurdienst. AT meldt nu dat in de eerstvolgende wijziging van het NFP wordt opgenomen dat de band < 8,3 kHz voor inductieve toepassingen gebruikt mag worden zonder vergunning onder voorwaarden. Internationale besluitvorming vindt hier nog over plaats (in CEPT (SRD-MG) en ETSI) en moet eerst worden afgewacht. De verwachting van AT is wel dat het lastig zal worden om frequentiegebruik door radiozendamateurs in de band < 8,3 kHz toe te staan, i.v.m. het voorkomen van storingen op Meteo, defensie-belangen op VLF en het voorkomen van harmonische storingen op de DCF tijdseinzender.

7. Regeling gebruik van frequentieruimte met meldingsplicht 2015

AT meldt dat er prioriteit gegeven is aan een wijziging in het maritieme deel van deze Regeling en dat de wijzigingen die betrekking hebben op radiozendamateurs daarom nog niet worden meegenomen. Dit komt door actuele ontwikkelingen in het maritieme veld die de nadrukkelijke aandacht van de politiek hebben. Het gaat om NGO's die drenkelingen oppikken in het middellandse zeegebied met schepen die – hoewel het officieel geen Nederlandse schepen zijn – wel onder een Nederlandse vlag varen en die een Nederlandse registratie hebben (roepnaam/MMSI). Dat wekt de schijn dat Nederland verantwoordelijk zou zijn voor deze drenkelingen. De nieuwe regering in Italië is daarbij ook een factor. Dit heeft tot druk vanuit verschillende ministeries geleid om restrictiever om te gaan met het uitgeven van Nederlandse registraties aan buitenlandse aanvragers. AT had al langer aandacht voor deze kwestie, maar door de ontwikkelingen is dit nu in een stroomversnelling geraakt.

De Regeling wordt daarop nu aangepast. De wijziging gaat naar verwachting in op 1 januari 2019. Doordat dit maritieme deel prioriteit heeft gekregen en hier veel inzet voor nodig is geweest, was het niet mogelijk om de wijzigingen voor zendamateurs verder uit te werken en op te nemen. Deze worden nu meegenomen in de volgende ronde in 2019.

5. Bespreken actiepuntenlijst AO-97

Nr	Onderwerp	Actie door	Gereed voor	Gereed
90-03	Herijking N	VERON/VRZA	nrb (Prio 3)	
97-01	Vervolgoverleg LSA organiseren	AT		V
97-02	Toevoegen bijlage aan gedragslijn	AT	Juli 2018	
97-03	Checken of AT zienswijze heeft gegeven op rapport WG FM m.b.t. allocatie 3,4 – 3,8 GHz t.b.v. 5G Mobile/Fixed Communications Networks (MFCN)	AT	Juni 2018	V

97-04	Onderzoeken bepalingen vergunningen	NIB- in	AT	Juli 2018	V
-------	---	------------	----	-----------	---

90-03 - Herijking N

VERON en VRZA geven een toelichting. Het rapport is in concept klaar. Er heeft een fundamentele herijking van de Novice licentie plaatsgevonden. De Novice licentie is weliswaar een opstap naar Full, maar heeft zich in de loop der jaren ook ontwikkeld tot een volwaardige licentie op zichzelf. Er wordt een vervolgoverleg gepland met AT om de laatste punten te bespreken. Daarna wordt het definitieve rapport opgemaakt. Het rapport wordt op het volgende AO geagendeerd ter bespreking. Als het rapport vastgesteld is, zal AT zich inspannen om het te implementeren waar mogelijk.

97-01 - Vervolgoverleg LSA organiseren

Overleg heeft plaatsgevonden. Actiepunt afgedaan.

97-02 – Toevoegen bijlage aan gedragslijn

Deadline verschuift naar Q2 2019.

97-03 - Checken of AT een zienswijze heeft gegeven op het rapport van WGFM m.b.t. allocatie 3,4 – 3,8 GHz t.b.v. 5G Mobile/Fixed Communications Networks (MFCN)

Tijdens CEPT WGFM is er discussie geweest over deze band, omdat de gehele band van 3400 -3800 MHz door de ECC wordt bestemd voor MFCN. Nederland heeft tijdens de vergadering aangegeven er voorstander van te zijn om de huidige bestemming, zoals in de ECA en het NFP is aangegeven, te behouden. Op dit moment hebben 17 landen de 3400 – 3410 MHz bestemd voor de amateurdienst. De verwachting is dat als dit aantal onder de 15 zal komen, men conform de regels voor de ECA de amateurbestemming uit de tabel gaat halen.

Nationaal moet deze discussie eerst nog worden gevoerd (zie agendapunt 3). Actiepunt afgedaan.

97-04 - Onderzoeken NIB-bepalingen in vergunningen

In de voorwaarden van recent uitgegeven vergunningen voor relaisstations zijn ten onrechte bepalingen t.a.v. de Noise Interference Basis (NIB) opgenomen. Enkele vergunningen met een onterechte NIB-clausule zijn aangepast. Er zijn werkafspraken gemaakt om toekomstige gevallen te voorkomen. Het onderzoek is hiermee afgerond. Actiepunt afgedaan.

6. Agendapunten Agentschap telecom

6.1. Voortgang prioriteitenlijst

Prio 1: Uitvoeren reguliere werkzaamheden

AT heeft veel capaciteit in moeten zetten voor de nieuwbouw automatisering en voor het oplossen van de problemen die zich na livegang voordeden. Dit heeft consequenties gehad voor de reguliere werkzaamheden en voor inzet op andere prio's. Het heeft geleid tot vertragingen bij het opleveren van de juiste documenten en pasjes. De verwachting is dat AT hier ook in de 1ste helft van 2019 nog veel capaciteit voor moet inzetten.

Prio 2: Aanpassen Examenregeling (o.a. toevoegen CEPT-afspraken toetsen sociale vaardigheden)

Loopt vertraging op. Zie toelichting bij prio 1. Daarnaast gaat de coördinator examentaken binnenkort met pensioen. Een deel van de capaciteit wordt ingezet om de opvolger in te werken. Verwachting is dat de nieuwe regeling niet eerder dan eind Q2 2019 gereed zal zijn.

Prio 3: Herijking mogelijkheden N-amateurs

Zie toelichting bij **actiepunt 90-03**.

Prio 4: Examenvragen checken/nieuwe vragen

Alle vragen van het Novice examen zijn door AT en SRE nagekeken. Dat heeft een 'schoon' vragenbestand opgeleverd. Winstwaarschuwing: Voor de nieuwe vragen gebruikt kunnen worden, moeten eerst alle vragen nog in de database van de examentool worden geïmplementeerd. Dat is in het verleden problematisch gebleken, omdat de opmaak van de vragen dan wijzigt, waardoor vragen verkeerd op het examen terecht komen, bijzondere tekens of formules niet (goed) worden weergegeven, of plaatjes in het verkeerde formaat worden weergegeven.

Er wordt gestart met de implementatie (**actiepunt 98-02**). Medio 2019 wordt naar verwachting gestart met nakijken van de F-vragen.

VRZA meldt in dit kader dat er bedenkingen zijn bij het voornemen om te stoppen met het meegeven van de examenvragen na afloop van het examen. SRE heeft bedenkingen, omdat zij de vragen weer in moeten nemen en op een of andere manier vernietigen. Daar moet een proces voor worden ingericht. Ook VRZA'ers die zich bezig houden met het geven van opleidingen hebben bedenkingen. Zij willen graag de vragen van de afgelopen examens kunnen bespreken. Het Servicebureau van VERON geeft ook een boekje met nieuwe vragen uit. Ook de leden van VRZA en VERON vinden dat het moet blijven zoals het is. AT geeft aan deze punten mee te zullen nemen in de afweging.

Prio 5: Evaluatie bovenregionale relaisstations

AT start eind 2018/begin 2019 met het schrijven van een plan van aanpak voor de evaluatie. PI2NOS staat, in verband met de huidige gebruiksproblemen, met toestemming van AT in bepaalde tijdvakken uit. Deze maatregel lijkt effect te hebben, maar dit is natuurlijk niet de bedoeling en is geen oplossing voor de lange termijn. AT meldt dat de maatregel tijdelijk moet zijn. Over enige maanden moet er meer duidelijkheid zijn over het vervolgtraject.

6.2. Verslag storingsmeldingen Toezicht

Het verslag is opgenomen in bijlage 1.

7. Agendapunten verenigingen

7.1. Zonnepanelen project Almelo

In Almelo wordt een groot park met zonnepanelen gebouwd (9000 huishoudens). VERON informeert of AT daar een nulmeting zou kunnen doen om bodemruis te meten. En dan nog een meting als het park af is. AT meldt dat er vaker is/wordt gemeten bij zonneparken. AT neemt de vraag mee.

7.2. Wireless Power Transmission (WPT)

VERON uit haar zorgen over de impact van gebruik van WPT voor elektrische voertuigen werkend in de 79-90 kHz band. VERON wijst op de conclusies in hoofdstuk 6.3 van Draft ECC Report 289. Er zal overlast zijn op MF en HF. VERON geeft aan dat er een duidelijke norm zal moeten komen, veel strenger dan die er nu is. VERON vraagt de Nederlandse administratie om dat standpunt te ondersteunen. AT kijkt ernaar (**actiepunt 98-03**). VERON zal dit ook bij de voorbereiding van WRC (NVC) aan de orde stellen, met het doel om het op de agenda van WRC 2023 te krijgen.

7.3. Entry level

Vanuit IARU werkt men aan een entry level licence. Een aantal administraties is hiervoor benaderd. Het project is stopgezet vanwege te weinig steun om het verder te brengen. VERON informeert in hoeverre AT open staat om een entry level licence in te voeren. AT geeft aan daar op dit moment niet open voor te staan. De 2 niveaus die we kennen ziet AT op dit moment als voldoende.

7.4. Publicatie over radiozendamateurs in het jaarbericht van AT

De verenigingen geven aan dat het stuk over radiozendamateurs in het jaarbericht van AT (Staat van de Ether) slecht ontvangen is in de amateurwereld. Vooral de stelling dat het experimentele karakter van de amateurdienst afneemt wordt niet herkend en is niet onderbouwd. De verenigingen zouden graag zien dat AT dergelijke berichtgeving afstemt met de verenigingen. De voorzitter geeft mee dat er al wordt gewerkt aan het volgende jaarbericht en dat daar wellicht kansen liggen voor VERON/VRZA om een ander beeld te schetsen, bijvoorbeeld met een stuk/interview over een mooi experiment.

7.5. Communicatie inzake speciale calls

Besproken onder Mededeling 4.

7.6. Regeling gebruik van frequentieruimte met meldingsplicht 2015

De verenigingen stellen enkele wijzigingen voor in de Regeling, in de frequentietabel en in artikel 10. De voorstellen worden schriftelijk naar AT gezonden. AT neemt ze in overweging bij de wijzigingsronde in 2019.

7.7. Voorbereiding WRC 2019

De CEPT zal tijdens de WRC 2019 voorstellen om in Region 1 de band 50-52 MHz toe te wijzen aan de amateurdienst, waarvan de 1ste 500 kHz primair en de rest secundair. Frankrijk en Rusland, en mogelijk ook andere landen, zijn het hier nog niet mee eens.

8. Onderwerpen uit internationale gremia

- De verenigingen melden dat de BIPT een publicatie heeft uitgebracht over een voorstel voor het invoeren van een Novice machtiging. Opvallend is het voorstel om geen apart Novice examen af te nemen, maar aan de hand van de uitslag van het HAREC examen te bezien voor welke licentie men in aanmerking komt: 66% of beter is Full, 50% op elk onderdeel is Novice.
- In september 2020 vindt de eerstvolgende IARU-conferentie plaats in Novi Sad, Servië. In april 2019 is er een voorbereidingsconferentie in Wenen.

9. Rondvraag

Volgend najaar zal het 100ste amateuroverleg plaatsvinden. Er wordt gekeken naar een mooie manier om hier aandacht aan te besteden.

10. Datum volgend overleg

Het 99ste Amateuroverleg vindt plaats op 25 april 2019.

11. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering.

Actiepuntenlijst AO-98

Nr	Onderwerp	Actie door	Gereed voor	Gereed
90-03	Herijking N	VERON/VRZA	nbn (Prio 3)	
97-02	Toevoegen bijlage aan gedragslijn	AT	Q2 2019	
98-01	Vervolgoverleg LSA organiseren	AT	April 2019	
98-02	Geactualiseerde examenvragen N-examen implementeren.	AT	nbn	
98-03	AT beziet of NL het standpunt van VERON t.a.v. Wireless Power Transmission (WPT) kan ondersteunen.	AT		

Bijlage 1

Storingsmeldingen Oktober 2018

Storingsmeldingen Radiozendamateurs

2018		
Alle meldingen: 514	Waarvan RZAM: 75	14,59%
RZAM: 75	F: 47 (62,66%)	N: 28 (37,33%)
V: 56	D: 16	O: 3

V: Van, zendamateur ondervindt storing (ook van intruders)

D: Door, zendamateur veroorzaakt storing

O: Onderling, zendamateurs klagen over onderling gedrag

Opmerkingen:

- Het aantal RZAM-meldingen is stabiel (In 2017 14,49%).
 - NB. De aantallen geven een licht vertekend beeld, omdat storingsmelding over repeaterstoringen vorig jaar werden geteld en nu via het emailadres repeaterstoringen@agenstchaptelcom.nl binnen komen en dus niet worden geteld.
 - Dit emailadres mist zijn uitwerking niet, dagelijks zijn er meldingen. Grotendeels signalerend en soms met gerichte (bruikbare) informatie.
- EMC-problemen zijn grotendeels verantwoordelijk voor storingen, zonnepanelen installaties worden steeds vaker genoemd als stoorbron.
- EMC-problemen worden steeds diffuser. Er is in toenemende mate geen sprake meer van één enkele stoorbron (man-made noise).
- Iedere vorm van omvorming kan bron van storing zijn (omvormers zonnepanelen, schakelende voedingen, laders etc.).
- PLC stoort nu ook op 50 Megahertz en 70 Megahertz.
- KPN PLC-ruiling blijvend effectief (dvs-za@kpn.com) en verbeterd. KPN monteurs ruilen nu storende units om i.p.v. het opsturen van genotchte units.